

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE
KOLEGIUM GOSPODARKI ŚWIATOWEJ

Mgr Agnieszka McCaleb

**Rola rządu centralnego i władz lokalnych
w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw**

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska napisana
w Instytucie Gospodarki Światowej
pod kierunkiem naukowym
prof. dr hab. Güntera Heiduka

Warszawa 2014

1. Uzasadnienie wyboru tematu

Pod koniec lat 70. ubiegłego wieku Chińska Republika Ludowa¹ wprowadziła politykę reform i otwarcia (*gaige kaifang*), które doprowadziły do spektakularnego wzrostu gospodarczego na średnim rocznym poziomie 10%, a także imponującej redukcji ubóstwa (World Bank 2014). Ten model wzrostu zainspirował liczne badania, których celem była analiza zastosowania azjatyckiego modelu państwa rozwojowego (AMPR, Asian Developmental State Model) do przypadku Chin (Leftwich 1995; Breslin 1996; Baek 2005; Boltho and Weber 2009; Knight 2012). Koncepcja AMPR wywodzi się z amerykańskich badań nad Azją Wschodnią. AMPR oznacza system, w którym rząd i administracja państwowa ściśle współpracują z przedsiębiorstwami dla osiągnięcia przyspieszonego rozwoju gospodarczego. Koncepcja ta została sformułowana przez Johnsona (1982) w jego pionierskim badaniu japońskiej polityki przemysłowej, a później poszerzona o analizy innych państw Azji Wschodniej takich jak Korea Południowa (Amsden 1989) i Tajwan (Wade 1990).

Większość badań porównujących Chiny z AMPR koncentruje się na czynnikach dotyczących polityk, instytucji i mechanizmów związanych z procesami zachodzącymi wewnątrz kraju. Na przykład Baek (2005) twierdzi, że Chiny charakteryzuje wiele cech AMPR takich jak: kontrola państwa nad finansami, bezpośrednie wsparcie rządu dla przedsiębiorstw państwowych, oparta na substytucji importu industrializacja w przemyśle ciężkim, wysoka zależność od rynków eksportowych oraz wysoki poziom oszczędności krajowych. Natomiast Howell (2006) neguje zastosowanie AMPR przez Chiny ze względu na rozwiązania instytucjonalne, w których rządy lokalne konkurują ze sobą o rynki, zasoby oraz napływające bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) co ogranicza polityczne i administracyjne możliwości fundamentalnej transformacji społecznej i gospodarczej. Boltho i Weber (2009) wskazują na występowanie podobieństw i różnic. Podobieństwa obejmują czynniki makroekonomiczne, takie jak: szybki wzrost gospodarczy, wysoki poziom oszczędności, i inwestycji, a także dynamicznie rosnący udział produktów przemysłowych w światowym eksporcie. Na różnice składają się: dystrybucja dochodów, która w Chinach jest nierówna; brak silnej roli planowania przemysłowego; konkurencyjność na rynkach

¹ W dalszej części streszczenia używana jest skrótowa nazwa „Chiny”.

zagranicznych nie wynikająca z promocji wybranych branż lub firm, ale raczej oparta na małych prywatnych firmach, przedsiębiorstwach miejskich i wiejskich (township and village enterprises, TVEs)² oraz przedsiębiorstwach zagranicznych; otwartość na BIZ; brak jednej organizacji odpowiedzialnej za rozwój gospodarczy, a także rozproszenie podejmowania decyzji gospodarczych pomiędzy rząd centralny i władze lokalne.

W 2000 r. chiński rząd centralny zainicjował politykę „wyjścia” (Go Global Policy), która zachęca chińskie przedsiębiorstwa do podejmowania działalności na rynkach zagranicznych oraz ma na celu utworzenie pięćdziesięciu światowej klasy chińskich korporacji międzynarodowych. Polityka „wyjścia” jest kolejnym krokiem w otwieraniu chińskiej gospodarki po początkowym etapie „zapraszania” BIZ (Invite In Policy), który rozpoczął się pod koniec lat 70. ubiegłego wieku. W latach 2002-2011 chińskie BIZ wychodzące dynamicznie rosły osiągając średnie roczne tempo wzrostu 45% (Reuters 2012). Jednocześnie liczba chińskich przedsiębiorstw w rankingu największych światowych korporacji Fortune Global 500 wzrosła gwałtownie z zaledwie 12 w 2001 r. do 61 w 2011³. Pomimo tak imponujących wyników wartość chińskich BIZ wychodzących jest niska w porównaniu do potencjału gospodarczego Chin i ich pozycji w światowej gospodarce. W latach 2008-2010 roczne przepływy chińskich BIZ stanowiły niewiele ponad 1% PKB Chin (Starzyk 2009; UNCTAD 2014). Stąd chiński rząd ma na celu zwiększenie poziomu BIZ wychodzących (jest to jeden z priorytetów dwunastego planu pięcioletniego na lata 2011-2015), ponieważ uważa je za ważne narzędzie we wspomaganiu rozwoju gospodarczego kraju. Zatem należy się spodziewać ekspansji chińskich przedsiębiorstw międzynarodowych oraz powstawania nowych.

Niniejsza praca wpisuje się w nurt badań nad AMPR zapoczątkowany przez amerykańskich badaczy Azji Wschodniej poprzez wypełnienie luki w literaturze przedmiotu dotyczącej zastosowania AMPR w odniesieniu do Chin, w zakresie ich strategii ukierunkowanej na zewnątrz zawartej w polityce „wyjścia”, a w szczególności związanej z BIZ wychodzącymi. Badanie wykazuje, że rola rządu centralnego, władz lokalnych oraz ich relacji

² TVEs although nominally public were in fact private firms, not supported by central authorities (Boltho and Weber 2009, p. 274).

³ CNN Money, <http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2011/>.

z przedsiębiorstwami w Chinach w istotnym stopniu różnią się od japońskiego i południowokoreańskiego typu AMPR.

2. Cel rozprawy

Głównym celem rozprawy jest zbadanie roli polityki rządu centralnego oraz władz lokalnych w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw od momentu wprowadzenia polityki „wyjścia” w 2000 r. W tym kontekście, badanie ma wykazać charakter wsparcia udzielanego przez chińskie agendy rządowe krajowym przedsiębiorstwom podejmującym ekspansję zagraniczną.

Badanie ma także ocenić, czy Chiny posiadają podstawowe cechy AMPR poprzez porównanie regulacji i instytucji związanych z polityką „wyjścia” z ich odpowiednikami w Japonii i Korei Południowej, które są uznanymi w literaturze przedstawicielami AMPR. Wyniki badania mają wskazać podobieństwa oraz różnice między Chinami a japońskim i południowokoreańskim typem AMPR.

3. Hipotezy rozprawy

Hipoteza główna rozprawy brzmi: Polityka chińskiego rządu centralnego i tamtejszych władz lokalnych ułatwia chińskim firmom bezpośrednio inwestowanie za granicą oraz umożliwia zmniejszenie ryzyka ich działalności na rynkach międzynarodowych. Proces umiędzynaradawiania chińskich przedsiębiorstw jest jednak utrudniony ze względu na skomplikowany system zatwierdzania BIZ wychodzących oraz nierówny, w porównaniu z przedsiębiorstwami państwowymi, dostęp przedsiębiorstw prywatnych do finansowania i informacji.

Hipotezy pomocnicze brzmią następująco:

1. Chińskie instytucje rządowe odpowiedzialne za umiędzynarodowienie przedsiębiorstw (politykę „wyjścia”) różnią się od japońskich i południowokoreańskich pod względem charakteru, struktury organizacyjnej oraz relacji z sektorem przedsiębiorstw.
2. Chińskie władze aktywnie wspierają BIZ wychodzące poprzez zachęty finansowe, informacje i szkolenia z zakresu BIZ, ustanawianie zagranicznych stref współpracy gospodarczej i handlowej oraz dyplomację gospodarczą.

4. Struktura rozprawy

Rozprawa składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia oraz wniosków.

W pierwszym rozdziale przedstawiono teorie internacjonalizacji przedsiębiorstwa, dzieląc je ze względu na kraj pochodzenia korporacji na dwie grupy: teorie objaśniające ekspansję zagraniczną przedsiębiorstw z krajów rozwiniętych oraz teorie objaśniające ekspansję zagraniczną przedsiębiorstw krajów rozwijających się/wschodzących. Ponadto zostały omówione typy BIZ oraz metody wejścia na rynek zagraniczny. Nakreślone ramy teoretyczne służą zbadaniu umiędzynarodowienia chińskich przedsiębiorstw, które jest głównym celem rozprawy, ale także analizie umiędzynarodowienia japońskich i południowokoreańskich przedsiębiorstw. Ekspansja zagraniczna przedsiębiorstw japońskich, południowokoreańskich i chińskich została przedstawiona w perspektywie historycznej z podziałem na etapy ukazujące powiązanie poziomu i rodzaju BIZ wychodzących z poziomem rozwoju gospodarczego danego kraju. Podejście to pozwoliło wskazać wpływ rządowych polityk na umiędzynarodowienie przedsiębiorstw, co jest głównym celem rozprawy.

Drugi rozdział poświęcony jest teoretycznym aspektom wpływu otoczenia instytucjonalnego na umiędzynarodowienie przedsiębiorstw z Azji Wschodniej. W pierwszej części rozdziału omówione zostały: definicja instytucji sformułowana przez North'a (1990), paradygmat OLI (ownership+localization+internalization) poszerzony o wymiar instytucjonalny, teoria sieci społecznych, a także model biznesowy oparty o *guanxi*⁴. Druga część rozdziału koncentruje się na koncepcji AMPR powstałej na początku lat 80. ubiegłego wieku, która jest podstawą do analizy roli chińskiego rządu centralnego i władz lokalnych w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw. Szczegółowe badanie charakterystyki AMPR pod względem przyjętych rozwiązań instytucjonalnych i polityki odnoszących się do internacjonalizacji przedsiębiorstw zostało przeprowadzone na podstawie przykładów Japonii i Korei Południowej. Ostatnia część rozdziału porównuje Chiny z AMPR pod względem cech rządu, administracji państwowej oraz sektora przedsiębiorstw, ich wzajemnych relacji, a także przyjętych polityk gospodarczych. Porównanie Chin z Japonią i Koreą Południową uwzględnia polityki gospodarcze wprowadzone przez Chiny po 1978 r., które stanowiły ścieżkę prowadzącą

⁴ Słowo *guanxi* w języku chińskim oznacza „relacje, związki”, które mają ogromne znaczenie w każdej sferze życia Chińczyka.

ku internacjonalizacji chińskich przedsiębiorstw, obejmujące: substytucję importu, promocję eksportu, przyciąganie BIZ, kreowanie „krajowych czempionów” („national champions”) oraz wspomaganie nadrobienia zaległości technologicznych przez chińskie przedsiębiorstwa. Porównanie ma na celu wykazanie różnic i podobieństw między chińskimi instytucjami oraz politykami gospodarczymi związanymi z BIZ a japońskim i południowokoreańskim typem AMPR.

Trzeci rozdział poświęcony jest szczegółowej analizie chińskiej polityki „wyjścia”, a także roli rządu centralnego w internacjonalizacji chińskich przedsiębiorstw. Po pierwsze, omówione zostały przyczyny wprowadzenia polityki „wyjścia” oraz jej ewolucja mająca odzwierciedlenie w stawianych jej celach ujętych w planach pięcioletnich. Następnie przedstawiono główne instytucje odpowiedzialne za kształtowanie regulacji dotyczących BIZ wychodzących oraz ich wspieranie. Kolejno, analizie zostały poddane regulacje dotyczące BIZ wychodzących (m.in. zdecentralizowany system udzielania pozwoleń na podejmowanie BIZ wychodzących) oraz instrumenty i polityka rządu centralnego, które mają zachęcać i wspierać chińskie przedsiębiorstwa w ekspansji zagranicznej. Analiza modelu decyzyjnego polityki „wyjścia” oraz omówiona w rozdziale drugim i trzecim polityka gospodarcza, potwierdzają hipotezę, że Chiny łączy wiele podobieństw z AMPR, ale również cechuje je wiele istotnych różnic. Analiza polityk i instrumentów rządu centralnego umożliwia określenie ról, jakie odgrywają one w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw, a w konsekwencji udowodnienie głównej hipotezy.

W czwartym rozdziale przedstawiono realizację polityki „wyjścia” przez chińskie władze lokalne. W pierwszej kolejności omówiono BIZ wychodzące chińskich prowincji i miast wydzielonych⁵, z uwzględnieniem ich rozwoju sprzed wprowadzenia polityki „wyjścia”, a także wiodącej roli regionów wschodniego wybrzeża jako źródeł chińskich BIZ wychodzących. Następnie przedstawiono zaangażowanie władz lokalnych we wspieranie lokalnych BIZ wychodzących na przykładzie trzech miast, tj. Szenghenu, Ningbo i Kunmingu (pierwsze dwa reprezentują chińskie wybrzeże a ostatnie interior). W końcowej części tego rozdziału została podjęta próba oceny funkcjonującego w Chinach pionowego systemu zarządzania wsparciem

⁵ Chińska Republika Ludowa (ChRL) podzielona jest na 22 prowincje, 5 regionów autonomicznych, 4 miasta wydzielone, 2 specjalne regiony administracyjne oraz Tajwan będący poza kontrolą ChRL.

BIZ wychodzących (vertical governance system of promoting outward foreign direct investment, OFDI).

Piąty rozdział poświęcony jest badaniu empirycznemu roli rządu w ekspansji zagranicznej chińskich przedsiębiorstw. Rozdział ten przedstawia konstrukcję, metodykę badania i jego rezultaty w odniesieniu do wcześniejszych obserwacji empirycznych.

W końcowej części rozprawy przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań, wnioski dotyczące pionowego systemu zarządzania wsparciem BIZ wychodzących (rozwiązań instytucjonalnych związanych ze wsparciem BIZ wychodzących funkcjonujących w Chinach i ich wpływowi na umiędzynarodowienie przedsiębiorstw). Ponadto, wskazano możliwe kierunki przyszłych badań nad pionowym systemem zarządzania wsparciem BIZ wychodzących, efektywnością wsparcia przez rząd BIZ wychodzących a także nad wpływem tej pomocy na globalną konkurencję.

5. Źródła materiałów i metody badawcze

Główną metodą badawczą zastosowaną w rozprawie jest metoda analityczno-opisowa, która jest najbardziej odpowiednia dla uchwycenia badanego problemu. Analizie roli rządu centralnego i władz lokalnych w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw posłużył AMPR. W badaniu zastosowano również metodę porównawczą dla ukazania chińskiego systemu wspierania ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw na tle Japonii i Korei Południowej, które są modelowymi przykładami AMPR. W celu badania roli władz lokalnych wybrano trzy miasta, których przypadki ilustrują ich aktywne wsparcie dla BIZ wychodzących. Ponadto rozprawa jest uzupełniona badaniem empirycznym - wywiadami przeprowadzonymi przez autorkę za pomocą standardowych ankiet. Badanie to poszerzyło dotychczasową wiedzę na temat umiędzynarodowienia chińskich przedsiębiorstw, a także roli odgrywanej w tym procesie przez rząd chiński. Wywiady zostały przeprowadzone w języku chińskim w kwietniu 2011 roku w miastach Shanghai, Hangzhou oraz Shenzhen. Źródłem materiałów wykorzystanych w rozprawie są: publikacje książkowe; artykuły naukowe; raporty; artykuły prasowe w języku angielskim i chińskim; informacje o regulacjach oraz narzędziach dotyczących BIZ wychodzących umieszczane na stronach internetowych chińskich agend rządowych szczebla centralnego i lokalnego oraz chińskich banków odpowiedzialnych za wsparcie BIZ

wychodzących. Źródłem danych są przede wszystkim „Biuletyn Statystyczny Chińskich Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych” oraz „Raport o Rozwoju Chińskich Zagranicznych Inwestycji i Współpracy Gospodarczej” opracowywane przez chińskie Ministerstwo Handlu.

6. Wyniki i wnioski z pracy

Krytyczna analiza literatury naukowej dotyczącej internacjonalizacji przedsiębiorstw japońskich, południowokoreańskich oraz chińskich pozwoliła na stwierdzenie, że instytucje oraz polityka rządu kraju pochodzenia, poza tradycyjnymi determinantami, mają decydujący wpływ na podjęcie przez przedsiębiorstwa ekspansji zagranicznej. Wyniki badania stanowią istotny przyczynek do koncepcji bezpośrednich inwestycji zagranicznych wychodzących poprzez wykazanie znaczenia i wpływu krajowych instytucji szczebla centralnego oraz lokalnego na ekspansję zagraniczną przedsiębiorstw.

Porównanie chińskiego systemu instytucjonalnego w zakresie wspierania umiędzynarodowienia krajowych przedsiębiorstw z AMPR na przykładzie Japonii i Korei Południowej ukazało różnice podobieństwa między tymi dwoma modelami. Kluczowym wnioskiem badania jest potwierdzenie istnienia w Chinach pionowego systemu zarządzania wsparciem BIZ wychodzących (vertical governance system of promoting OFDI), który stanowi istotną różnicę organizacji wsparcia umiędzynarodowienia firm w Chinach a w Japonii i Korei Południowej. W ramach pionowego systemu zarządzania wsparciem BIZ wychodzących, organy rządu centralnego w Chinach (głównie Krajowa Komisja Rozwoju i Reform, oraz Ministerstwo Handlu), opracowują regulacje dotyczące BIZ wychodzących oraz zatwierdzają i wspierają kluczowe inwestycje zagraniczne. Lokalne oddziały Krajowej Komisji Rozwoju i Reform oraz Ministerstwa Handlu zatwierdzają BIZ wychodzące lokalnych przedsiębiorstw. Natomiast władze lokalne prowadzą aktywną politykę wspierania lokalnych BIZ wychodzących. Posiadają budżety dedykowane wspieraniu BIZ wychodzących oraz specjalne instytucje pomagające lokalnym przedsiębiorstwom w ekspansji zagranicznej.

Pionowy system zarządzania wsparciem BIZ wychodzących, w którym funkcje rządu centralnego i samorządów są złożone, a nawet pokrywają się, wydaje się osłabiać wysiłki rozwojowe rządu w Pekinie. Ponadto, system ten przyczynia się do konkurencji między instytucjami rządowymi na płaszczyźnie pionowej (między rządem centralnym i władzami lokalnymi) i poziomej (między władzami lokalnymi). Jednocześnie oznacza on nierówny poziom

jakości wsparcia i ilości dostępnych środków dla przedsiębiorstw położonych w różnych regionach Chin. Władze lokalne ze wschodniego wybrzeża są bardziej zaangażowane we wspieranie BIZ wychodzących niż władze lokalne położone w głębi kraju, co wynika z ich bardziej rozwiniętych gospodarek. Ich długotrwałe powiązania z międzynarodowymi przedsiębiorstwami (większość BIZ napływających do Chin jest zlokalizowana na wschodnim wybrzeżu) sprawiły, że są bardziej kompetentne we wspieraniu BIZ wychodzących niż władze lokalne interioru. Ponadto są to najbogatsze regiony Chin, co przypuszczalnie pozwala im przyznawać większe środki finansowe na wsparcie ekspansji zagranicznej lokalnych przedsiębiorstw.

Porównanie chińskiego modelu z AMPR wykazało następujące podobieństwa:

- silną autorytarną partię u władzy w okresie szybkiego wzrostu gospodarczego;
- silne powiązania między rządem a przedsiębiorstwami, wynikające z dominującej pozycji w chińskiej gospodarce przedsiębiorstw państwowych;
- promocję eksportu;
- wspieranie nadrobienia zaległości technologicznych przez przedsiębiorstwa krajowe;
- wspieranie BIZ wychodzących.

Różnice między chińskim modelem i AMPR, poza omówionym powyżej pionowym systemem zarządzania promocją BIZ wychodzących, który jest odzwierciedleniem decentralizacji polityki gospodarczej w Chinach, obejmują:

- brak profesjonalnej administracji reprezentującej elitę kraju;
- sektor przedsiębiorstw zdominowany przez przedsiębiorstwa państwowe;
- brak wsparcia dla konkurencji między krajowymi przedsiębiorstwami;
- otwarcie kraju na BIZ przychodzące.

Znaczące różnice między chińskim systemem instytucjonalnym a AMPR wskazują, że Chiny nie posiadają podstawowych cech AMPR, co jest zgodne z wynikami wcześniejszych badań (np. Breslin 1996).

Kolejno zbadano rolę polityki rządu centralnego w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw. Analiza regulacji i narzędzi polityki „wyjścia” rządu centralnego wskazała, że spełniają one funkcje ułatwiające wejście na rynki zagraniczne, a także ograniczające ryzyka napotymane przez przedsiębiorstwa w działalności na obcych rynkach. Funkcja ułatwiająca

wchodzenie na rynki zagraniczne wynika ze wsparcia finansowego BIZ wychodzących, dyplomacji gospodarczej, z gromadzenia i udostępniania informacji związanych z podejmowaniem BIZ wychodzących oraz klimatem inwestycyjnym poszczególnych krajów. Pomoc finansowa udzielana BIZ wychodzącym obejmuje subsydia, preferencyjne kredyty, ulgi i zwolnienia podatkowe, nagrody itd. Dyplomacja gospodarcza prowadzona jest w szczególności w krajach rozwijających się, bogatych w zasoby naturalne, które są niezbędne dla wsparcia rozwoju gospodarczego Chin. Narzędzia chińskiej dyplomacji gospodarczej obejmują głównie pomoc rozwojową (development aid) i kredyty preferencyjne. Działania chińskiego rządu na tych rynkach zagranicznych przyczyniają się nie tylko do zabezpieczenia dostępu do zasobów naturalnych, ale również torują drogę dla chińskich firmz innych branż, takich jak budownictwo i telekomunikacja. Rząd centralny dostarcza przedsiębiorstwom informacji związanych z BIZ wychodzącymi w formie katalogów na temat możliwości inwestycyjnych w wybranych krajach oraz rekomendowanych branżach. Ponadto, agencje centralne organizują konferencje związane z tematyką BIZ wychodzących oraz spotkania służące nawiązywaniu kontaktów między przedsiębiorstwami chińskimi i zagranicznymi. Rząd centralny w odpowiedzi na wyzwania napotymane przez chińskie przedsiębiorstwa podejmujące BIZ, które wynikają głównie z braku doświadczenia w działalności na rynkach zagranicznych, opracowuje polityki i narzędzia mające na celu ograniczenie ryzyka. Należą do nich m.in.: zachęcanie do rozpoczynania ekspansji zagranicznych od Hong Kongu, który jest bliski pod względem kulturowym i językowym, ale bardzo wysoko umiędzynarodowiony; promocja i wsparcie w tworzeniu zagranicznych stref współpracy gospodarczej i handlowej (overseas economic and trade cooperation zones, OETCZs); promowanie podejmowania BIZ przez grupy przedsiębiorstw; budowanie świadomości chińskich przedsiębiorców dotyczącej znaczenia marki i wdrażania społecznej odpowiedzialności biznesu (corporate social responsibility, CSR).

Badanie wykazało również, że pewne aspekty polityki wobec BIZ wychodzących stanowią istotne przeszkody w umiędzynarodowieniu chińskich przedsiębiorstw. System zatwierdzania BIZ wychodzących jest skomplikowany ze względu na liczne organy wydające odpowiednie dokumenty oraz złożone procedury. Jest on także czasochłonny (czas oczekiwania na decyzję wynosi od 20 do 40 dni). Ponadto przedsiębiorstwa nie mają pewności co do pozytywnego rozpatrzenia ich wniosku. Prywatne przedsiębiorstwa są w gorszej sytuacji

w porównaniu z przedsiębiorstwami państwowymi pod względem dostępu do finansowania i informacji na temat możliwości inwestycyjnych za granicą.

Na podstawie analizy polityki chińskich władz lokalnych wobec BIZ wychodzących można stwierdzić, że aktywnie angażują się one we wspieranie ekspansji zagranicznej lokalnych przedsiębiorstw. Najczęściej stosowane przez nie instrumenty wsparcia BIZ wychodzących obejmują: pomoc finansową; informacje związane z BIZ wychodzącymi oraz pojawiającymi się szansami inwestycyjnymi na rynkach zagranicznych; tworzenie powiązań międzynarodowych (np. poprzez wykorzystanie platformy miast partnerskich, udział w tworzeniu zagranicznych stref współpracy gospodarczej i handlowej); upraszczanie procedur związanych z BIZ wychodzącymi.

Podsumowując, przeprowadzona analiza literatury, badane przykłady trzech chińskich, miejskich władz lokalnych oraz badania empiryczne oparte na wywiadach pozwalają stwierdzić, że postawione w rozprawie hipotezy zostały potwierdzone. Wykazano, że w Chinach zarówno rząd centralny jak i władze lokalne aktywnie wspierają umiędzynarodowienie krajowych przedsiębiorstw. Polityka władz chińskich wobec BIZ wychodzących jest przede wszystkim skoncentrowana na ułatwianiu wchodzenia na rynki zagraniczne oraz ograniczaniu ryzyk napotykanym przez chińskie przedsiębiorstwa w ekspansji zagranicznej. Rozprawa wskazuje ważną problematykę wpływu instytucji kraju pochodzenia, z ich podziałem na instytucje szczebla centralnego oraz lokalnego, na proces umiędzynarodowienia przedsiębiorstw. Główny wynik badania, istnienie pionowego systemu zarządzania wsparciem BIZ wychodzących z jego znaczącymi słabościami, wskazuje, że chińska polityka „wyjścia” nie posiada podstawowych cech systemu instytucjonalnego AMPR, co wydaje się osłabiać realizację celów tej polityki. Ostateczna odpowiedź co do zastosowania AMPR do Chin wymaga dodatkowego badania, które połączyłoby wyniki tej rozprawy z istniejącymi badaniami na temat chińskiej krajowej polityki gospodarczej oraz odpowiednimi ramami badawczymi. Słabości pionowego systemu zarządzania wsparciem BIZ wychodzących powinny zainteresować chińskich decydentów odpowiedzialnych za realizację polityki „wyjścia”.

7. Bibliografia wykorzystana w streszczeniu

Amsden A (1989). *Asia's Next Giant: South Korea and Late Industrialization*. New York, NY: Oxford University Press.

Baek SW (2005). Does China Follow “the East Asian Development Model”? http://uhdonline.dt.uh.edu/academic/colleges/humanities/sos/political_science/documents/China_east_asian_model.pdf, (7.05.2013).

Boltho A, Weber M (2009). Did China follow the East Asian development model? *The European Journal of Comparative Economics* 6(2), pp. 267-286.

Breslin SG (1996). China: Developmental State or Dysfunctional Development? *Third World Quarterly*, Vol 17, No 4, pp. 689-706.

Howell J (2006). Reflections on the Chinese State. *Development and Change* 37(2), pp. 273-297.

Johnson C (1982). *MITI and the Japanese miracle: the growth of Industrial policy, 1925-1975*. Stanford, California: Stanford University Press.

Knight J (2012). China as Developmental State. <http://www.seh.ox.ac.uk/sites/default/files/DP14.pdf>, (7.05.2013).

Leftwich A (1995). Bringing Politics Back In: Towards a Model of the Developmental State. *The Journal of Development Studies* 31(3), pp. 400-427.

North DC (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge University Press.

Reuters (2012). Update 1 – China’s 2011 outbound investment growth slows to 8.5 pct. <http://in.reuters.com/article/2012/08/30/china-economy-investment-idINL4E8JU2MW20120830>, (4.03.2013).

Starzyk K (2009). *Zagraniczna Polityka Ekonomiczna w Procesie Rynkowej Transformacji Gospodarki. Przypadek Chin*. Placet, Warszawa.

Wade R (1990). *Governing the Market. Economic Theory and the Role of Government in East Asian Industrialization*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

World Bank (2014). China Overview. <http://www.worldbank.org/en/country/china/overview>, (22.10.2014).

UNCTAD (2014). UNCTADStat database, unctadstat.unctad.org, (28.10.2014).